

Dr. HORTOBÁGYI TIBOR:

**A CHAEROPHYLLUM AROMATICUM L.
EMELETES ÖSSZETETT ERNYŐS VIRÁGZATA
ÉS KOCSÁNYKA-FASCIATIOJA**

2 eredeti fényképpel

A *fűszeres baraboly* a kétszikű virágos növények ernyősök családjába tartozó gyomnövény. A Sátor hegységtől a Vértesig; Sopron, Köszeg környékén, Mecsek-Tolna táján bükkösökben, gyertyános-tölgyesekben, patakpartokon gyakori. Kedveli a nyírkos, mély, laza, humuszos agyagtalajokat. Inkább mészkedvelő, amely hazánkon kívül a közép-európai-balkáni hegyvidékeknek is a lakója.

1960. szeptember 21.-én az egri Népkertben találtam a címben jelzett abnormitásokat mutató példányát.

Az emeletesen összetett ernyős virágzat kocsánya az első elágazásig 12 cm hosszú és 0,2 cm átmérőjű. A külső, tehát az alsó összetett ernyősvirágzat 8 ágú, azaz ernyőjű; az egyes kocsánykák hossza 3,5—5 cm. Az ernyőket hordozó kocsánykák jól fejlettek, az ernyőkben 1—6 kifejtett ikerkaszat termés van. Az ernyőkben a jól kialakult termések mellett több ikerkaszat termés nem fejlődött ki. A gallérkalevelek normálisak.

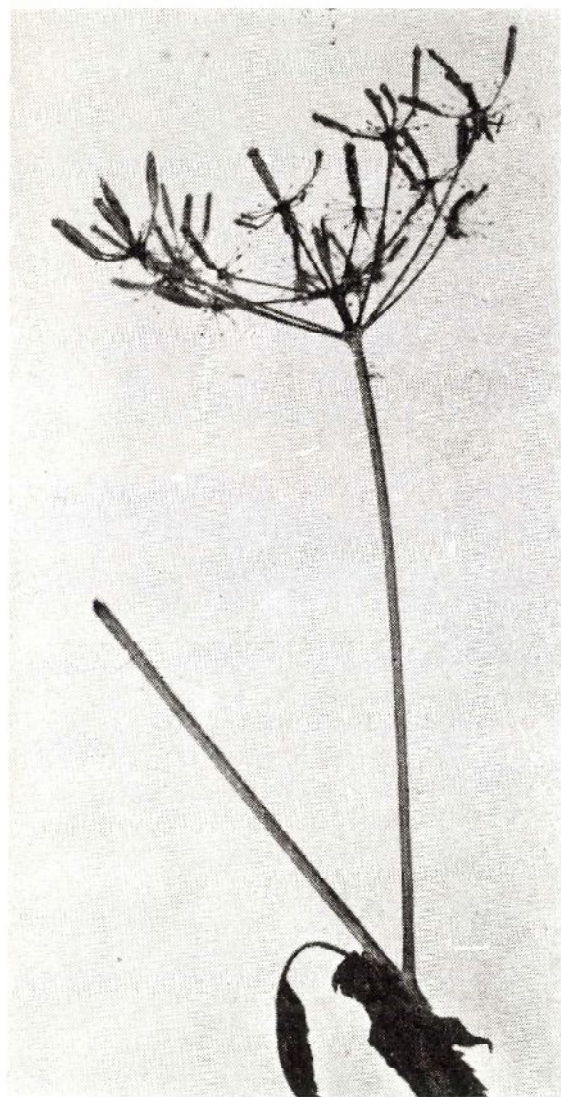
A második, a belső összetett ernyő kocsánya 0,75 cm hosszú, a külső összetett ernyős virágzat kocsányának a folytatása, de annál kissé vékonyabb. A kifejtett karok száma 7, mindegyik végén gallérkaleveles ernyő ül. Az ernyősvirágzatok nagyon redukáltak, mert közülük 6 egy-egy ikerkaszat termésű, míg csupán 1 mutatott 2 ikerkaszatot. Az ernyők kocsánykái rövidebbek a külső virágzat kocsánykáinál; hosszuk 1,8—2,5 cm. A belső összetett ernyős virágzat gyengébben fejlett, mint a külső.

A belső összetett ernyős virágzat kocsányainak eredésénél két fejletlen, 6 illetve 8 mm hosszú kocsánykát is lehetett látni. Mindegyik kocsányka a tengely folytatásában álló egyetlen, fejletlen termőt viselt; porzókat ezeken nem láttam.

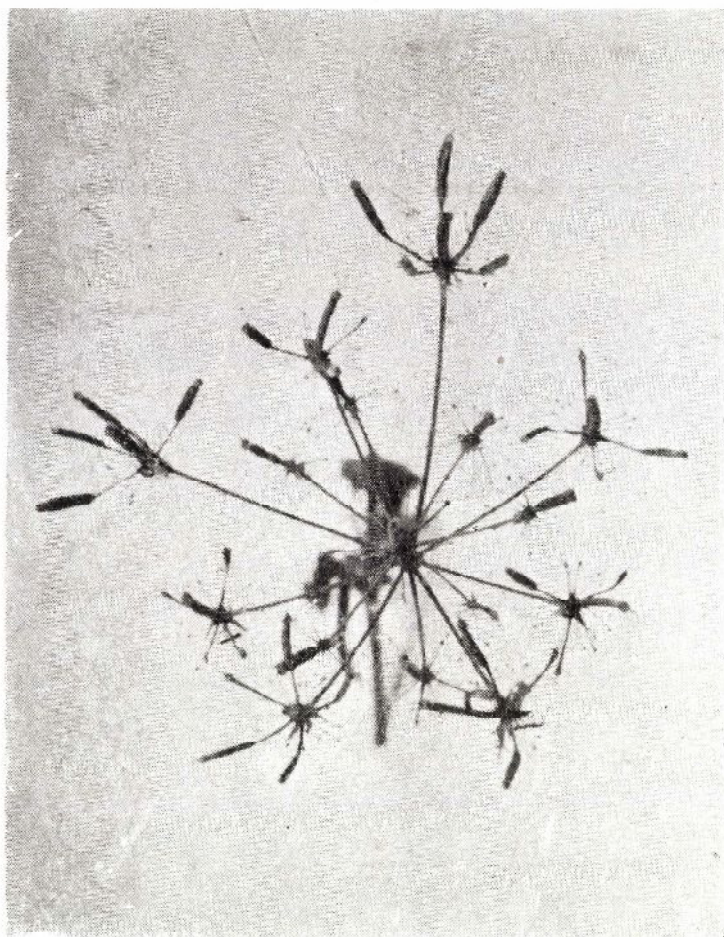
Ugyanazon a tövön, amelyen az emeletesen kialakult összetett ernyős virágzatot megfigyeltem, egy másik, 20 ernyőjű virágzatban az egyik ernyő kocsánykája elszalagosodott (fasciatio).

A megvizsgált *Chaerophyllum*-on az előbb említetten kívül több összetett ernyős virágzat fejlődött, s ezek a virágzatok oldalágainak jűek voltak. Az emeletes virágzat és a normális virágzatok oldalágainak száma tehát látszólag nem tért el lényegesen egymástól; az emeletes virágzatban 2 kocsánykával volt kevesebb, mint a normális, legkevesebb ernyőjű virágzatban. Valójában azonban más a helyzet.

Az emeletes ernyős virágzat ugyanis kétszeresen összetett ernyős virágzatnak látszik, pedig éppen fordított a helyzet. Míg a mellette lé-

← 1. A *Chaerophyllum aromaticum* L.
(fűszeres baraboly)
emeletes összetett ernyős virágzata oldalról,
2. ugyanaz felülnézetben. ↓

vő normális alkatú virágzatokban mindegyik oldalágon valószínűs ernyős, egyszerű ernyős virágzatok alakultak, addig itt a belső összetett ernyőnek látszó virágzat valójában egyszerű s egyetlen ernyő, csupán a megnyúlt kocsánykák adják az összetett ernyős virágzat látszatát. Az egyszerű ernyő mellett szól, hogy a kocsánykák egy kivétellel egyetlen ikerkaszat termések alakultak s ebben az esetben az egyetlen kéttermésű virág újabb abnormitásnak fogható fel.

O. Penzig Pflanzen-Teratologie c. munkája II. kötetében (Berlin, 1921. p. 413.) a *Chaerophyllum aromaticum* L. egyetlen abnormitását említi: „H. Schmidt erwähnt Auflösung der Dolden in einen rispigen, mit verlaubten Tragblättern versehenen Blütenstand.” Az egri abnormitás tehát más.